

Een festival van persoonlijkheden

Wat is de betekenis van het jaarlijkse Vlaams-Nederlandse

Theaterfestival

Hoe werkt de jury?

Worden er trends gezet?

Of trends gevolgd?

Wat zijn de kansen voor jonge makers?

En vanwaar toch de competitie,
die prijs, die ere-jury?

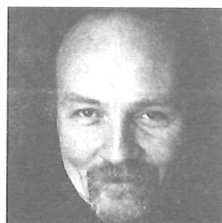
Een ronde-tafelgesprek van
**Pieter 't Jonck en Loek Zonneveld
met Arthur Sonnen, Paul Binnerts
en Johan Thielemans**

Het is 26 juli 1995 en snikheet. We kozen als locatie voor een ronde-tafelgesprek over het Theaterfestival: Hotel New York, op 'de kop van Zuid' in de Rotterdamse haven. Een sfeervolle plek, het voormalige hoofdkantoor van de Holland-Amerika-lijn. De jury van het Theaterfestival 1995 hield hier haar slotvergadering. Behalve de journalisten Loek Zonneveld (Toneel Theatraal) en Pieter 't Jonck (Etcetera) verzamelen zich rond de (overigens vierkante) tafel: Paul Binnerts (regisseur en schrijver, ex-hoofredacteur van Toneel Theatraal, juryvoorzitter voor de Theaterfestivals van 1992, 1993 en 1994), Arthur Sonnen (twaalf jaar lang toneel-programmeur van het Holland Festival, initiatiefnemer tot het Theaterfestival en al negen jaar de eerste en enige festival-directeur) en Johan Thielemans (publicist, lid van de jury van 1991 tot en met 1993 en juryvoorzitter voor het Theaterfestival 1995)

De inzet van het gesprek is: het hoe en het waarom van dit festival. Wat klopt er van de veel gehoorde kritiek dat het stilaan een middle-of-the-road-festival is geworden? Welke betekenis heeft dat beruchte embleem 'belangwekkend' nu precies? En houdt festival-directeur Arthur Sonnen tijdens de juryvergaderingen nu wel of niet zijn mond?

Welk idee lag – nu bijna tien jaar geleden – aan de basis van het Theaterfestival? Waarom moest het er komen?

Arthur Sonnen: 'Op mijn buitenlandse reizen voor het Holland Festival merkte ik dat het Nederlandstalige 'spreek'-theater in het buitenland nagenoeg onbekend was. In Nederland en Vlaanderen overheerste daarover een minderwaardigheidscomplex: binnen de Europese traditie stellen we niet veel voor. Ik was (en ben) het daar grondig mee oneens. Zeker in verhouding tot wat ik binnen Europa zag. Dus was mijn conclusie: het Nederlandstalig theater kan wel een extra impuls gebruiken. Niet in de laatste plaats in Nederland en Vlaanderen zelf. Mijn ideaalmodel was het Theatertreffen in Berlijn. Oorspronkelijk werkten we ook met zeven juryleden, net als daar.'

Arthur Sonnen /Roberto Rizzo

Paul Binnerts / Michel Szulc-Krzyzanowski

Johan Thielemans

Voor wie is het Theaterfestival bedoeld?

Arthur Sonnen: 'Voor het geïnteresseerde theaterpubliek. Voor de mensen die niet (of nauwelijks meer) naar toneel gaan kijken. Voor de theatermakers zelf. En niet in de laatste plaats voor de subsidiërende overheden.'

Het subsidiëren van orkesten en musea lijkt logisch, over het subsidiëren van toneel is nog altijd discussie, er wordt ook als eerste op bezuinigd. De afgelopen tien jaar lijkt het alsof de publiekscijfers nog het enige interessante onderwerp van gesprek vormen. Sinds het Theaterfestival bestaat, komt er overigens 11% meer publiek naar het Nederlandstalig toneel kijken. Of er een oorzakelijk verband bestaat, kan ik niet aantonen. Laat ik het zo zeggen: ik hóóp dat het verband bestaat. Uit ons eigen publieksonderzoek blijkt, dat er tussen de 11 en 18% nieuw publiek naar de voorstellingen op het Theaterfestival komt kijken. Mensen die in het seizoen vóór het festival niet of nauwelijks naar toneel zijn geweest. Helaas ontbreken ons de middelen voor het onderzoek naar de boeiende vervolgvraag: gaat dit nieuwe publiek ná het Theaterfestival vaker kijken? De zaalbezetting tijdens het festival is in Nederland ruim boven het gemiddelde. In Vlaanderen is het festival bijna altijd uitverkocht (wat een zaalbezetting betekent van tussen de 80 en 100%). De logica van die cijfers is eenvoudig: alle geselecteerde voorstellingen zijn in Nederland al vertoond, in Vlaanderen niet, daar zijn veel festival-voorstellingen tegelijk de Vlaamse première.'

De 'kick' van het voorzitterschap

Paul Binnerts, wat is precies de 'kick' om jury-voorzitter te zijn, wat doet dat met je als toneel-liefhebber?

Paul Binnerts: 'Het is "a hell of a job", een soort marathon. En als je maar lang genoeg hard loopt, dan maakt zich een bepaalde stof vrij in je hersens. Er ontstaat een verscherpte alertheid. Je vermoedt in eerste instantie, bij het zien van zoveel toneel, dat op een gegeven moment de automatische piloot wordt ingeschakeld, dat er metaalmoeheid optreedt, verveling. Het tegendeel is het geval. Er ontstaat juist een enorme vrijheid van denken, waardoor er ruimte komt voor alles wat de moeite waard is. Je kunt erg lang teren op routine en ervaring, maar op de